

Nr. 6 (417)
2021 m. birželis

Kaina
1 Eur

Akiratis

LIETUVOS KURČIŲJŲ DRAUGIJOS MĖNRAŠTIS

PAGAVOS veiklų laukas
Vertėjų darbo
unikalumas

Ankstyva M. BALAIŠIO branda:
nuo iniciatyvaus mokinio
iki LKD viceprezidento

Galimybių pasą gali gauti asmenys:

- gavę neigiamą COVID-19 testo rezultatą;
- pasiskiepę nuo COVID-19;
- persigė COVID-19.

Suteikiu nu galimybių pasą

Pasirašyti nepažįstamam

INSTRUKCIJA, KAIP GAUTI GALIMYBIŲ PASĄ.

Kaip žinoti, ar jums suteiktas Galimybių pasas, kaip jį rasti internete ir atsispausdinti, visa reikalinga informacija lietuvių gestų kalba – pasinaudojus šalia žinutės esančiu QR kodu.

ATVEJO VADYBA. LKD informuoja, kad atvejo vadybos paslaugų kurtiesiems teikimas pratęstas iki 2023 m. gruodžio mėn. Projektą finansuoja Neįgalųjų reikalų departamentas prie SADM. Atvejo vadybininkų priėmimo laiką ir kontaktus rasite *lkd.lt* svetainėje.

MOKYMAI LKD SISTEMOS DARBUOTOJAMS.

Pasitikdami vasarą, kurčiųjų organizacijų darbuotojai žinių, kaip našiai ir kūrybingai dirbti nepervargstant, sėmėsi mokymuose „Nuo motyvacijos iki perdegimo“. Daugiausia dėmesio mokymuose skirta savianalizei: kaip išlaikyti esamą motyvaciją dirbti ir kaip ją atgauti, jei jos trūksta. Darbuotojai aiškinosi, kas juos motyvuoja, tuo pačiu įgijo praktinių įgūdžių, kaip save paskatinti, kaip nepervargti ir išlaikyti reikalingą energiją. Mokymus vedė lektorė psichologė **Agnė Žvikienė**.

„TYLIOJI PASAKA“. LKD ir Lietuvos kurčiųjų jaunimo asociacija 10-17 metų vaikus ir jaunimą, iki birželio 20 d. atsiuntusius motyvacinį laišką organizatoriams, pakvietė į vasaros stovyklą „Tylioji pasaka“. Ji vyks liepos 26-31 d. Prienų rajone. Šiųmetės vasaros stovyklos tema – „Nuotykių ieškotojai“. O kas gali būti smagiau nei nuotykių! Stovykloje dirbs savanorės: Šarūnė Tilvikaitė, Gabrielė Valaitytė, Simona Šekurovaitė, Veronika Michailova, Ada Zabulionytė ir stebėtoja Erika Jočytė.

PAGAVOS JAUNIMO MOKYMAI. Pirmąjį vasaros savaitgalį PAGAVOS bendrijos jaunimas rinkosi mokytis, tobulino socialinius ir komandinius įgūdžius bei plėtė žinias smurto ir patyčių temomis artimoje aplinkoje. Patyrusių kviestinių lektorių padedami, mokėsi at-

pažinti pirmąsias smurto apraiškas ir skirtingas smurto formas. Taip pat sužinojo, kada ir kur reikia kreiptis pagalbos patiemis dėl smurto apraiškų, įgavo ir praktinių įgūdžių, atliko daug grupinių uždavinių, namų užduotis. Visų mokymų metu užtikrintas vertimas į LGK.

TARPTAUTINIS LIETUVIO MAGO PRIPAŽINIMAS.

Panevėžio kurčiųjų kultūros centrą pasiekė džiugi žinia: aktyviam jo nariui lietuviui magui **Michailui Chovanskiui** ir dar 4 iliuzionistams – Pasaulio kurčiųjų magų draugijos pripažinimas. Be Michailo, tokį pat aukštą įvertinimą dar pelnė Gianakis Hadjiyiannis (Limasolis, Kipras), Simonas J. Karmelis (West Palm Beach, Florida, JAV) bei šeiminis duetas Matthew ir Liliana Morganai (Delavan Viskonsin, JAV). Diplomą, kuris yra mago tarptautinių pasiekimų liudijimas, pasirašė PKMD prezidentas Matthew Morganas ir pirmojo pasaulio kurčiųjų magijos festivalio organizatorius, PKMD garbės prezidentas Horstas Bormannas (Vokietija). Žinia Panevėžio kurčiųjų kultūros centrą pasiekė ypatingu metu: organizacija šiemet švenčia veiklos 25-metį. Maloniomis naujienomis su „Akiračio“ skaitytojais pasidalino centro vadovas Vilius Glušokas. Nuotr. – M. Chovanskis ir V. Glušokas.

GALIMYBĖ PAŽINTI TEATRO PASAULĮ. Bendrija PAGAVA padovanojo kurtiems mažyliams net du spektaklius su vertimu į gestų kalbą. Gegužės 30 d. vaikai kartu su tėveliais nuotoliniu būdu žiūrėjo 5 serijų vaizdo spektaklį „Vaiduoklius Baisuokliukas“. Scenos kūrinys atskleidė pasakos herojaus Vaiduokliuko slapčiausius norus ir smagius nuotykius. Tai buvo bendrijos dovana Tarptautinės šeimos dienos proga. Birželio 1 d. – Vaikų gynimo dieną – bendrija sukvietė mažuosius į teatro vaikams „Pradžią“ spektaklį. Pjesės „Apie draugystę“ veikėjai Pelytė ir Dramblys atskleidė mažiesiems tikros draugystės paslaptį ir parodė, kad kiekviena draugystė yra ypatinga, išskirtinė ir nepakartojama.

APIE MUS RAŠO. Dienraštis „Kauno diena“ birželio 2 d. paskelbė straipsnį, kurio pavadinimas prasideda įkvepiančiai: „Viskas įmanoma...“ Tai pasakojimas apie 5 klausos negalią turinčių draugų iš Kauno ir Vilniaus kelionę aplink Lietuvą pasieniu. Kartu keliavo Arnoldas Matulis, Arnoldas Rutkauskas, Vytautas Juška, Vytautas Songinas ir Emilis Kramas. „BMW Wolf Club“ prezidentas A. Matulis jau seniai brandino planą išbandyti savojo „BMW 318D“ galias važiuojant įvairiais keliais, o kai apie tai užsiminė savo aplinkai – ekipažas bendraminčių bematant susirinko. Kaip sekėsi BMW automobilių aistruoliams keliauti, galite daugiau sužinoti susiradę straipsnį dienraštyje arba paskaitę apie kurčiųjų kelionę *lkd.lt* „Facebook“ paskyroje.

APIE MUS RAŠO II. Portalo *Žmonės.lt* kalbintas aktorius, laidų vedėjas ir dainininkas **Dominikas Vaitiekūnas** papasakojo, kaip jam sekėsi mokytis lietuvių gestų kalbos ir ar lengva buvo gauti LGK kursų pažymėjimą. Mokyti gestų kalbos jis nusprendė, kad galėtų tinkamiau atlikti savo tiriamąjį darbą, kuris yra LKD kartu su aktoriais įgyvendinamo muzikinio projekto „Mes taip nesitarėm“ dalis.

APIE MUS RAŠO III. Birželio 19 d. „Panevėžio balsas“ išspausdino apybraižą „Laiminga moteris“. Joje **Danutė Kriščiūnienė** dalinasi savo laimės receptu, kurį, anot jos, „sudaro daugybė vienodai svarbių dalykų“. „Dievas, darbas, šeima“ – štai tokios vertybės pirmiausia deklaruoja moteris ir pasakoja apie asmeninį ir giminės krikščioniškąjį kelią, keturis dešimtmečius trunkantį pedagoginį pašaukimą, Panevėžio kurčiųjų mokyklos direktorės pareigas ir tenkančius iššūkius, gausią visuomeninę veiklą bei savo pomėgius ir kūrybą.

Emocijos

Vilma NARKEVIČIENĖ

Dirbdama psichologe labai dažnai klausiu vaikų ar suaugusiųjų, kaip jie jaučiasi. Ir dažniausiai man atsakoma: „jaučiuosi gerai“, „blogai“, „normaliai“.

Psichologė Vilma Narkevičienė..

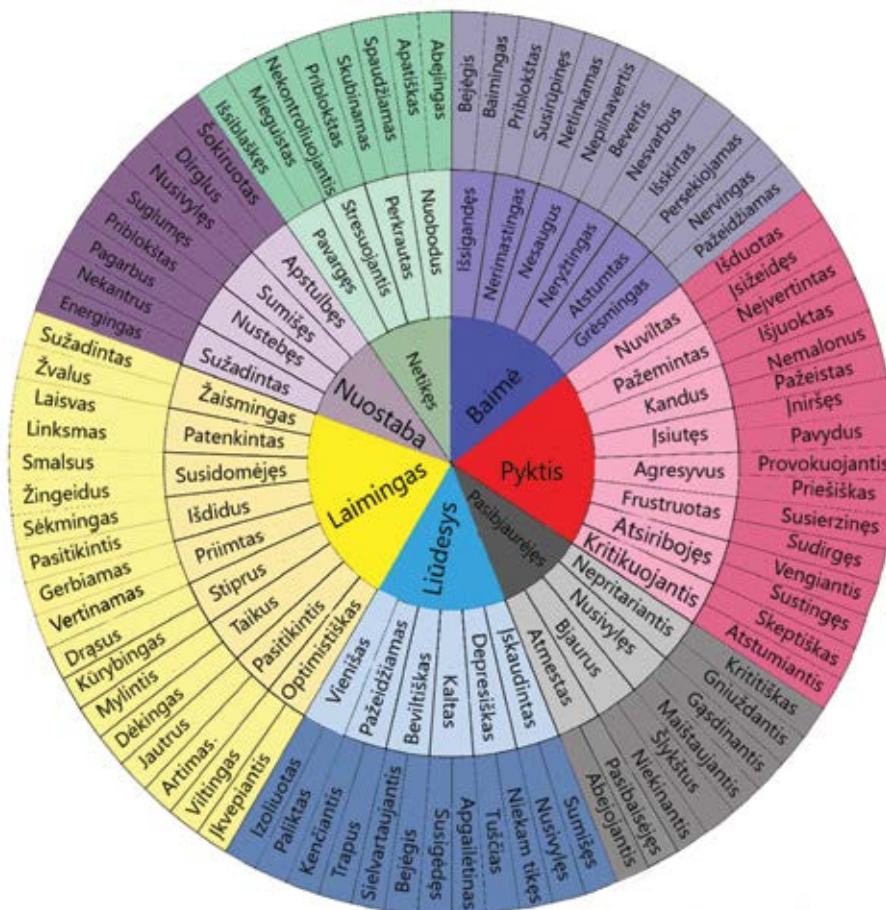
Psichologinės studijos parodė, kad emocijų įvairovė priklauso nuo mūsų turimų gestų arba žodžių, apibūdinančių tą konkrečią emociją. Taigi, jei negebu įvardinti tos emocijos, vadinasi – negebu jos ir pajauti.

Emocijų atspalviai. Labai svarbu emocijas ugdyti pradėti dar vaikystėje. Svarbu mokyti vaikus stebėti save, pajauti, kokios emocijos kyla kiekvienoje situacijoje. Ir svarbu ne tik pažinti 4 pagrindines emocijas: džiaugsmą, liūdesį, pyktį ir baimę, bet įsigilinti ir atpažinti šių emocijų skirtingus atspalvius. Pvz., **liūdesys** gali būti *nusiminimas, nusivylimas, įsiskaudinimas, ilgesys, gailėstis, depresiškumas, gaudulys, širdgėla, graužatis, sielvartas, kančia* ir pan. **Pyktis** gali būti *susierzinimas, susinervinimas, priešiškumas, įsižeidimas, piktdžiuga, neapykanta, įžūlumas, akiplėšiškumas, įtūžis* ir kt. **Džiaugsmas** gali būti *malonumas, giedra nuotaika, linksmumas, žvalumas, džiūgavimas, pasimėgavimas, pasigardžiovimas, draugiškumas, žaismingumas, išdykėliškumas, laimė* ir pan. **Baimė** gali būti *sielojimas, nerimas, nuogąstavimas, susirūpinimas, nedrąsa, nepasitikėjimas, drovumas, pagarbai baimė, išgąstis, panika, siaubas*.

Emocijų niuansų raiška. Kai kuriais atvejais apibūdinti kiekvienos ankščiau išvardintų emocijų niuansus sau patiems ir mūsų vaikams gali būti labai sunku, tačiau tai turtina mūsų jaučiamas emocijas. Tad drąsinu kasdienybėje neapsiriboti pasakymais: „jaučiuosi gerai“, „jaučiuosi blogai“, „man linksma“, „man liūdna“, „aš pykstu“ ir pan. O vietoj jų naudoti ne tik ankščiau išvardintus emocijų apibūdinimus, bet ir rinktis dar kūrybiškesnius sprendimus savijautai įvardinti: susieti emocijas ir pojūčius ar akcentuoti emocijų sąsajas su gyvenimiška patirtimi. Pvz.: „nudžiugau lyg milijoną laimėjęs“,

Emociją galima išreikšti kompozicija.

Didysis emocijų ratas.

„jaučiuosi dėkingas, kad net noriu tave išbučiuoti, išmyluoti“, „išraudau iš pykčio kaip burokas“, „bijau, net kojos dreba – va, pažiūrėk, štai kaip...“, „išsigandau – lyg elektra nukrėtė“ ir pan.

Emocijas būtina išjausti. Mums, suaugusiems, yra svarbu suprasti, kad maži vaikai nereiškia maži jausmai. Tai, kad mūsų vaikai yra maži, nereiškia, kad jie mažiau bijo ar mažiau liūdi. Mes turėtume atkreipti savo ir vaikų dėmesį į kylančias emocijas, jas įsivardinti, įsivertinti ir su jomis išbūti – jų neignoruoti, o jas pilnai išjausti. Vaiko pasakymas ar parodymas, jog jam yra liūdna, nuobodu, tikrai nereiškia, kad mes iškart turime eiti ir kažką daryti, kad jam būtų linksma, nenuobodu, organizuoti dalykus, kurių jis yra pasiilgęs.

Būkime su savo vaikais, kai jiems labai to reikia. Kaip tokiu atveju turėtume reaguoti?

Ogi turime išklausyti vaiką, kartu su juo stabilėti, pagalvoti, įvardyti, kokia tai emocija ir iš kur ji kyla. Galbūt tai liūdesys, nes vaikas pasiilgo draugų ar senelių. Vaikas dar gali įvardinti, kurioje savo kūno dalyje tą emociją jaučia, parodyti (pvz., rankomis), kokio didumo yra ta emocija. Galima vaikui pasiūlyti emociją nupiešti, sudėlioti kompoziciją iš gamtoje rastų priemonių (akmenėlių, šakelių, augalų), žaislų ar lego kaladėlių. Galima kartu su vaiku paieškoti, į kokį augalą, daiktą, esantį aplinkoje, gamtos reiškinį ta emocija galėtų būti panaši. Tokiu būdu ugdysime vaiko savistabą, jausmų atpažinimą, jausmų žodyną bei turtinsime jo vidinį pasaulį. Be to, vaikai, paaugliai ir suaugusieji, kurių emocijiniai įgūdžiai yra aukštesni, turi mažiau emocijų ir elgesio problemų ar geriau sprendžia kylančias problemas.

Bendravimas gyvai turi daug galios

Klaipėdos kurčiųjų reabilitacijos centre per karantiną niekas labai nesikeitė. Darbuotojai su klientais bendrauja kaip bendravę, kurtieji klube lankosi kaip ir lankęsi.

Nijolė KAMINSKIENĖ

Mūsų skaičiavimais, per pirmą šių metų mėnesį net dvigubai daugiau klientų sulaukėme. Aišku, ne visi vienu metu susirenka, saugomės. Lankomų bendruomenės narių namuose nėra daug: vieni patys susitvarko su buities rūpesčiais, kitiems padeda kartu ar atskirai gyvenantys artimieji. Tik keletas asmenų, kuriems reikia padėti nuvykti pas gydytojus, apsipirkti, panešti pirkinius, reikia paaiškinti apie naujoves, pasikeitimus. Individualią pagalbą gauna visi, kuriems ji reikalinga, ir kontaktiniu, ir nekontaktiniu būdu. Labiausiai pagalba reikalinga gyvenantiems kaime.

Vyriausybės nurodymai dažnai keičiasi, tai patinka ne visiems. O aš, kaip vadovė, manau, kad negalime palikti žmonių be paslau-

gų, mūsų pareiga jiems įkvėpti vilties. Sirgo Klaipėdoje *kovidu* 5-7 žmonės, taip pat viena mūsų darbuotoja. Ne apie visus sužinojome. Kai kurie bendruomenės nariai ligą slėpė, ne visi nori, kad apie tai žinotume, dėl mums nesuprantamų priežasčių dėl ligos jaučia gėdą.

Dėl skiepėjimosi yra visaip. Kurie nebijojo, neabejojo, seniai pasiskiepijo. Ačiū Klaipėdos miesto savivaldybės projektų koordinatorėi Oksanai, kuri, kai tik Vyriausybė paskelbė, kas turi teisę skiepytis, mums parašė. Per pusvalandį turėjome apsispręsti ir pateikti norinčiųjų sąrašą. KIKRC kolektyvas buvo vieningas: apsisprendėme skiepytis. Po to, kai kurtiesiems pasigyrėme, jog jau gavome skiepą, pradėjo ir jie aktyviau domėtis, klausinėjo skiepų pavadinimų ir užsinerėjo tokių pat. Dauguma tiki, ką matė per televiziją, feisbuke, kokie skiepai geri, kokie blogi. Tačiau nemažai kurčiųjų dar delsia: atsako, prisiklausę blogų atsiliepimų, pakalbėję su šeimos nariais, kai kurie turi kategorišką išankstinę savo nuomonę.

Manau, kad mūsų žmonėms dar reikia

Nijolė Kaminskienė.

laiko susivokti situacijoje. Nedera jų prievartauti atlikti kažkokius veiksmus. Reikia gražiai pateikti turimus faktus, gerų pavyzdžių. Bendravimas gyvai ir asmeniškai turi daug galios.

Kai su kuo susitinkame ilgai nesimatę, žmonės guodžiasi, kad trūksta artumo, susibūrimų, apsikabinimų susitikus. Ne paslaptis – apsikabiname, kurių jau metus nematėme. Svarbu, kad pats žmogus to nori.

Visiems linkiu gerumo, pakantumo, susitaikymo su esama padėtimi, sveikatos. „Gyvenimas – nemirštanti giesmė, jis ir pro skausmą apie laimę šneka“, – dažnai kartuju sau ir apgailestauju, kad nepamenu, kas yra šių nuostabių žodžių autorius.

LKD archyvo nuotr.

Vytautas Valiauga.

Tačiau problemos sprendimo sėkmę lemia tikrai ne tai, su kiek įstaigų kiekvienu konkrečiu atveju bendrauju. Tai labai individualu ir klientų istorijos kaskart skirtingos. Daug priklauso ir nuo paties kliento nuostatų, apsisprendimo tvirtumo. Kartais problemą galima išspręsti ir nesikreipiant į jokią įstaigą.

PAGALBA TRIMS DEŠIMTIMS. Perna oficialiai aptarnavau 31 klientą. Neoficialiai – daugiau, nes buvo kurčiųjų, kurie kreipėsi tik kartą. Sulaukiau kurčiųjų ne tik iš Kauno miesto ir rajono, bet ir Prienų, Jonavos, Marijampolės.

KARANTINO ATVEJAI. Žmonės kreipiasi dėl įvairių priežasčių. 2020 m. nemažai atvejų buvo susiję su pandemijos situacija. Klientams gestų kalba turėjau paaiškinti karantino sąvoką, saugumo reikalavimų laikymąsi, patekimo į tam tikras įstaigas reikalavimus, supažindinti su valstybės skiriama parama

karantino metu (savarankiškai dirbančiojo išmoka, darbo paieškos išmoka).

Per antrą karantiną padaugėjo darbo, susijusio su klientų situacija šeimoje, tarpasmeniniais santykiais, kilo daugiau emocinių problemų. Tai sąlygojo užsidarymas, nedarbas.

PAGALBOS SULAUKĖ VISI. Praktiškai visiems savo klientams suteikiau pagalbą, buvos vos keli, kuriems padėjau tik iš dalies. Dalinę sėkmę visais atvejais lėmė nuo manęs nepriklausantys veiksniai, kaip kliento asmeninis požiūris, jo laiko stoka, išankstiniai įsitikinimai.

GESTŲ KALBA – PUSĖ SĖKMĖS. Vos tik 2020 m. pradėjau dirbti atvejo vadybininku, buvo paskelbtas karantinas. Man teko dirbti nuotoliniu būdu ir beliko džiaugtis, kad gerai moku gestų kalbą, nes, priešingu atveju, neišsivaizduoju, kaip būtų reikėję bendrauti.

Atvejo vadyba Kaune

Kokia atvejo vadybininko diena Kaune? Praktiškai visuomet yra darbo. Tai susitikimai su klientais nuotoliniu būdu, tiesiogiai, problemų sprendimo paieškos, atsakymų ir užklausų pateikimas partneriams: vaiko teisių specialistams, socialiniams darbuotojams, kitų įstaigų atvejo vadybininkams, advokatams, suinteresuotiems asmenims (artimieji, kaimynai, draugai).

Vytautas VALIAUGA

SOCIALINĖ SRITIS – IR NAUJA, IR SENA.

Tai pirmą per mano profesinę karjerą veikla, susijusi su socialine sritimi, bet jaučiuosi gerai, savo rogėse, kaip sakoma. Pravertė ilgametę pedagoginio darbo patirtis, bendras išprusimas, pedagogui privalomas nuolatinis domėjimasis pokyčiais socialinėje, profesinėje srityse. Dirbdamas mokytoju, bendravau nemažai asmeniškai su vaikais, kalbėdamiesi kėlėme ir klausimus, susijusius su šeima, artima aplinka.

KAIP PADEDU SAU? Suprantama, klientų rūpesčiai veikia ir įtakoja savijautą, negali visai atsiriboti. Grįžęs namo, neučia vėl mintyse iš naujo dėlioju situacijas, svarstau, kaip geriau, ar gerai taip, ką dar galima padaryti ir pan. Žmogus yra socialinė būtybė ir kitų rūpesčiai randa atgarsį mumyse. Na, o užsimiršti padeda namų aplinka, mėgstamos veiklos. Taip sukaupiu jėgų kitai darbo dienai.

Ankstyva M. Balaišio branda: nuo iniciatyvaus mokinio iki LKD viceprezidento

Nijolė KRASNIAUSKIENĖ

Per 34 gyvenimo metus Mykolas BALAIŠIS užsirekomendavo kaip perspektyvus visuomenininkas, kurčiųjų bendruomenėje iškilo iki lyderių, sparčiai kopė profesinės karjeros laiptais sistemos viduje bei už jos ribų, paraleliai beveik nepertraukiamai mokėsi ir studijavo. Prie organizacinių gebėjimų bei puikaus išsilavinimo pridėjime nepriekaištingą reputaciją, nuoširdų atsidavimą kurčiųjų reikalams, dainų imituotojo talentą ir turėsime pavyzdinio kurčiųjų bendruomenės nario portretą. Šiandien LKD viceprezidentas – „Akiračio“ pašnekovas.

Organizatoriaus talentas pabudo mokykloje

Mykolo tėveliai yra kurtieji, o jam likimas atseikėjo dalinę negalią, tad šeima savo pirmagimį išleido į girdinčiųjų darželį, paskui į mokyklą. Tačiau jam besimokant trečioje klasėje motina atkreipė dėmesį, kad po pamokų sūnus lieka vienas. Tad ketvirtąją savo mokslo ir žinių dieną berniukas sutiko jau tarp negalios draugų – Kauno kurčiųjų ir neprigirdinčiųjų ugdymo centre, kur iš karto buvo priimtas į penktą klasę. „Čia buvo artima aplinka, – netrukus pajuto skirtumą pašnekovas. – Ir mokytojai mokėjo su mumis bendrauti. Mokytis ir anksčiau sekėsi neblogai, bet čia tai buvo gera daryti.“

Vaikas augo, brendo ir pajuto, kaip iš vidaus jį sprogdina noras išreikšti save. Tačiau kaip? Atsakymas atėjo kartą žiūrint mėgstamą televizijos laidą „Tai bent šeimynėlė“, šmėkštelėjo mintis: „Būtų gerai ką nors panašaus ir mokykloje surengti“. Idėja pasidalino su centro administracija, sulaukė palaikymo. „Pirmasis renginys truko 3 val.“, – kraipo galvą pašnekovas, esą suprask – per ilgai. Tačiau dar buvo sočiai laiko tobulėti.

Ir jis tobulėjo. Buvo jo organizuoti „Mis moksleivė“, „Misteris“, „Dar ne vakaras“, kalendorinių švenčių renginiai ir net vasaros stovyklos. Idėja vijo idėją, mokyklinis gyvenimas įgijo vis daugiau spalvų. Įteikdama baigimo pažymėjimą KKNUC direktorė Laimutė Gervinskienė pasakė: Mykolas per savo mokymosi metus surengė net 40 rengi-

nių ir tai geriausias mokinio pasiekimas per visą mokyklos istoriją.

Moralines nuostatas diegė senelė

„Mano tėvai išsiskyrė, kai man buvo 7-eri. Esu dėkingas jiems, kad jie manęs nepadarė savo nesutarimų įkaitu. Tėtis ir toliau dalyvavo mano gyvenime. Ir mano patėvis bei pamotė – tikrai ne blogieji pasakos personažai, man jie tapo antru tėvu ir motina. Dar turiu iš antros motinos santuokos brolių ir seserį, su visais mane sieja gražūs santykiai“, – šiltai atsiliepia apie šeimą pašnekovas.

Labai svarbų vaidmenį Mykolo gyvenime suvaidino močiutė iš motinos pusės. Kai berniukas apie ką nors garsiai svajodavo, ji mėgo kartoti: „Vaikeli, jeigu tikrai nori, taip ir bus. Kai sieki ir darai, viskas įmanoma.“ Tad ir dabar, kai Mykolui atrodo, kad priėjo neįveikiamą barjerą, mintyse sau pakartoja senelės žodžius ir nejučia pradeda svarstyti: gal tai visai ne siena, bet galimybių langas?

Vaiko pareiga pagal močiutę buvo pasisveikinti kiekvieną sutiktąjį. Jei to nepadarėdavo – atsidurdavo kampe. Tad mokykloje per pertraukas sveikindavosi visus koridoriuje sutiktus suaugusiuosius. Kartais jie stebėdavosi: „Taigi, tu mane jau sveikinaisi.“ „Nesvarbu, – sakydavo mokinys, – geriau pasisveikinsiu dar kartą, nei eisiu į kampą!“

Taip gimė jaunimo organizacijos vizija

Siekdama jaunajam organizatoriui padė-

Birutė ir Mykolas vienas kitą surado prieš 1,5 metų.

ti puoselėti savo talentus, direktorė L. Gervinskienė suvedė jį su Kaune veikiančios „Actio Catholica Patria“ jaunimo organizacijos lyderiais. Pažintis buvo lemtinga. Jie Mykolą pagal jaunimo mainų programą išsiuntė tobulintis į stovyklą Anglijoje, ji vadinosi „Nugalėk baimes“. Iš JAV, Japonijos ir Europos suvažiuavęs jaunimas mokėsi ne tik renginius organizuoti, telkti jaunimą, bet kartu pramogavo, ugdėsi toleranciją skirtybėms, pagal poreikį mokėsi anglų kalbos.

Grįžęs vaikiną jau visai kitaip įsivaizdavo jaunimo perspektyvas, įgavo sparnus veikti. Bendradarbiavimas su „Actio Catholica Patria“ tęsėsi, juodu kartu su Gintare Šidlauskiene (Kurtinaityte) parengė bendrą projektą gražiu pavadinimu „Prakalbinkime tylą“ ir gautomis ES struktūrinių fondų lėšomis surengė dviejų pamainų stovyklą, kurioje pirmąkart kartu stovyklavo girdintis ir kurčias jaunimas.

Kęstutis Vaišnora, Monika Kumžaitė, Agnė Žegytė-Valkiūnienė, Ieva Poškutė-Aužbikavičienė, Kazys Bražinskas, Otilija Koldenskytė-Di Fazio – tai pavardės šiandien bendruomenėje žinomų žmonių, kurčiųjų lyderių, kuriuos M. Balaišis prieš 14 metų paragino burtis ir kartu įgyvendinti kurčiųjų jaunimo organizacijos idėją. 2007 m. kovo 14 d. KKJO buvo oficialiai įregistruota.

M. Balaišis, K. Vaišnora ir TV vadovės.

Tai jau istorija: Prienų kurčiųjų bendruomenė su savo lyderiu Mykolu.

Mūsų herojus garsėja kaip dainų imituotojas.

Pašnekovo organizuoto baidarių žygio dalyviai.

Išvyka į Sankt Peterburgą.

Organizacijai M. Balaišis vadovavo 10 metų. Per tą laiką su savo komanda surengė daugybę renginių, stovyklų, mokymų. Pašnekovas pripažįsta: kelias nebuvo vien aukštyn, kartais jie ir klydo, bet klaidos augino ir grūdino. M. Balaišio pastangomis, 2013 m. organizacija pirmąkart užsitikrino socialinės rehabilitacijos projekto finansavimą, ir taip buvo kasmet iki šių metų. Projektas įgalino komandą stiprėti, pritraukti daugiau gabaus jaunimo. Štai ir dabartinės LKD projektų vadovės Miglės Jaskūnienės pavardė viceprezidentui nėra nauja: KKJO ji kelerius metus atliko analogiškas pareigas.

Žmogus orkestras

Vos baigęs pagrindinę mokyklą Mykolas atsakomybės už save ėmėsi pats. Iš pradžių įsidarbino pašto pasiuntiniu, vėliau – „Rimi“ prekybos tinkle. Kai jam buvo patikėtas Prienų kurčiųjų p/o pirmininko vairs ir asmeninio asistento pareigos, „persikraustė“ dirbti į Prienų „Rimi“. Čia jis taip buvo vertinamas vadovu, kad jo darbo laiką jie derino su jo poreikiais mokytis ir dirbti KKJO. Pastebėjusi vaikiną potencialą, Mykolą darbo pasiūlymu pradėjo gundyti KKRC direktorė Jūratė Pugačiauskienė. Pasak pašnekovo, ką jau ką, bet įtikinti p. Jūratę tikrai moka, vėliau Mykolas tapo KKRC komandos nariu.

Atrodytų, vaikinui buvo pagal jėgas tuo pačiu metu ir mokytis, ir dirbti net kelis darbus. Tačiau taip atrodė tik iš šalies. Nuovargį sūnaus veide pirmoji pastebėjo motina. Kartą pasisodino ir pasakė: „Vaikė, niekas negali aprėpti visko ir visur būti geriausias. Turi pasirinkti.“ Ir Mykolas pasirinko. Jis atsakė užtikrintos karjeros „Rimi“ sistemoje. Todėl kartais, kai būna sunku, pasvarsto: o gal vis dėlto reikėjo ten pasilikti? Tačiau visada prieina tos pačios išvados: jo vieta – čia.

M. Balaišis išsilavinimo taip pat siekė kryptingai: derindamas savo polinkius su kurčiųjų bendruomenės poreikiais. Turi dvi profesines mokyklose įgytas specialybes, o šiemet birželį jam įteiktas Vytauto Didžiojo universiteto socialinio darbo magistro diplomai. Džiaugiasi įgytu išsilavinimu, bet pastebi, kad truputį jam ir apmaudu. Dėl pandemijos teko keisti baigiamojo darbo temą: užuot

rašęs apie kurčiųjų senelių namus, nagrinėjo socialinių paslaugų teikimą kurčiųjų reabilitacijos centre. Tačiau ir šiuo atveju išvalgo ir išvados turėtų pasitarnauti kurtiesiems: rudenį ketina su jomis supažindinti kurčiųjų bendruomenę ir valdžios atstovus.

Siekia geresnio gyvenimo visiems

2018 m. birželį LKD rinkiminiame suvažiavime prezidentu išrinktas K. Vaišnora. Pavadojo pareigas jis pasiūlė M. Balaišiui, Respublikinė valdyba kandidatūrą patvirtino. Ir štai LKD lyderių K. Vaišnoros ir M. Balaišio tandemas jau įpusėjo veiklos kadenciją.

„Didžiojuosiu dabartine LKD komanda ir didžiojuosiu, kad jai priklausau. Sunku, darbo ir įtampų pakanka, bet viską atperka rezultatas. Mano paties akyse realizuojasi mūsų drauge kuriama kurčiųjų bendruomenės vizija“, – sako pašnekovas.

Aplikacija kurtiesiems 112, vertimo paslaugos 24/7 – štai tos dvi saldžios pergalės, įkvepiančios siekti dar daugiau permainų. Juk tiek dar visko nepadaryta! Vienas svarbiausių darbų pagal Mykolą – LGK įstatymo parengimas. „Neužtenka, kad pritaikytų laidų kurtiesiems daugėja LRT. Mūsų tikslas – kad gestų kalba ir titrai įsitvirtintų ir komercinėse televizijose“, – pradeda vardinti artimiausius darbus M. Balaišis. – Būtume gal dar ilgai nežinoję apie moterų patiriamą smurtą artimoje aplinkoje, jei ne BPC pradėta visą parą teikti LGK vertimo paslauga. Taip pavyko identifikuoti problemą ir imtis ją spręsti.“

Pašnekovui apmaudu, kad LKD organizacijų vadovams neskiriami nuolatiniai LGK vertėjai, juos lyderiams kaip fiziniams asmenims tenka kaskart užsakyti iš naujo. „Kaip tokiomis sąlygomis užtikrinti gerą tarpusavio ryšį?“ – neslepia nusivylimo viceprezidentas. Tarp neatidėliotinų darbų – pasiekti, kad kurčiųjų įdarbinimas ir pareigos sietųsi su individualiomis asmens kompetencijomis, išsilavinimu, bet ne klausia. Ir kad ne liktų praktikos, kai atitinkamą išsilavinimą įgyti būtų galima, o dirbti pagal jį – ne. Ir psichologų, gebančių bendrauti LGK, reikia esą ne 3, kaip dabar, bet 20-ies.

Pašnekovui didelį susirūpinimą kelia negaliųjų NVO sektoriaus finansavimas. Nega-

lios organizacijų daugėja, paslaugos ir prekės brangsta, minimali alga kyla, o pinigų kasmet atseikėjama tiek pat ar netgi mažiau.

Pagal pasiskirstymą pareigomis viceprezidentas telkiasi į darbą su teritorinėmis kurčiųjų organizacijomis. 2022 m. vyks TV ataskaitiniai-rinkiminiai susirinkimai. Jiems ruoštis jis pradeda jau šiandien, dėlto ateities planus.

Mūsų herojus turi ir asmeninių sumanymų, vienas ambicingiausių – ateityje surengti tarptautinį imituojamųjų dainų festivalį. Jo tikslas, kad žmonėms būtų prieinama kuo daugiau kultūrinių, laisvalaikio renginių, jie galėtų patenkinti poreikį susitikti, bendrauti, pramogauti. Tik apie savo ateitį LKD hierarchijoje M. Balaišis kalba užuominomis. Jis sako: „Kaunas – mano mylimas miestas, o Vilnius – galimybių miestas.“ Ir taip skaitytojams užmena mįslę.

Ypatinga 2021-ųjų vasara

„Pomėgiai? – perklausia Mykolas ir šypsodamasis sako: – Pagrindinis pomėgis yra dirbti. Taip buvo visada.“ O paskui vis dėlto paatvirauja. Pasirodo, mūsų herojui patinka paprasti dalykai: pasivaikščiojimai gamtoje, žvalgytis į panoramą nuo aukštų kalnų viršūnių, vakarais žiūrėti istorinius ir romantinius filmus, skaityti knygas, rašyti eilėraščius. Tik pastariesiems dviem pomėgiams pradėjus eiti viceprezidento pareigas nelieta laiko. Nuo tada ir imituojamąsias dainas stebėti tenka tik iš žiūrovo perspektyvos. O tai juk didžiausia M. Balaišio aistra, užgimusi dar mokykloje. Dabar jo imituojamas dainas mato nebent prieškambario veidrodys ir artimiausi draugai privačiose šventėse.

Keista, bet vaikiną, kurio visur yra pilna, meilė daugybę metų apeidavo lankstu. O 2019 m. spalį pagaliau ji pasirodė. Birutę, KKNUC pradinę klasių mokytoją, Mykolas pažinojo seniai, bet „cheminė reakcija“, teigia, įvyko prieš 1,5 metų. Juos suvedė į porą kartu imituota daina. Šiandien Mykolas ir Birutė – sužadėtiniai, kuriuos sieja ne tik meilė, bet ir bendri interesai bei pomėgiai. „Laukite tęsinio“, – šypsodamasis intriguoja pašnekovas ir sako, kad šią vasarą jo laukia po džiugų įvykį kas mėnesį. Vieną progą švęsti jau žinome – magistro diplomai. O kas dar?..

Šiemet į „Pagaviuko“ stovyklą mažieji rinksis 20-ą kartą.

O štai stovykla šeimoms bus rengiama jau 23-ią kartą.

Pirmoji šalies ponია Diana Nausėdienė apsilankė l.

Bendrijos PAGAVA veiklų laukas

Bendrija PAGAVA – organizacija, vienijanti šeimas, kurios augina vaikus, turinčius klausos negalią. Asociacijos akiratyje – ir visiškai kurti vaikai, kalbantys gestų kalba, ir kochlearinių implantų naudotojai, ir neprigirdintieji vaikai, kuriems girdėti padeda klausos aparatai ir kurie dažniausiai kalba sakytine kalba. Tėvų bendrija stengiasi integruoti kurčius vaikus į visuomenę, siekia, kad jie turėtų vienodas galimybes su visais vaikais, kad užaugę taptų lygiateisiai Lietuvos piliečiai ir atviros visuomenės nariai. 2020 m. asociacija įgyvendino 9 projektus, susijusius su kurčių vaikų bei jų šeimų gyvenimo kokybės gerinimu, advokacija (visuomeninių interesų gynimas), integracija, savanoryste, kultūriniu aktyvumu, vaikų ir jaunuolių savarankiškumo ugdymu bei vasaros poilsiu. Šiais metais finansavimas skirtas 10-čiai projektų. Į klausimus atsako ir apie pandemijos įtaką veikloms, šiandienos aktualijas bei pasiekimus pasakoja PAGAVOS pirmininkė Rima SITAVIČIENĖ.

Smiltė REDECKAITĖ

Kaip pavyko prisiderinti prie pandemijos padiktuoto naujo gyvenimo ritmo?

Net ir šiomis pasauliui ir Lietuvai sunkiomis sąlygomis dirbome ir nenutraukėme veiklų. Daugumą renginių perkėlėme į virtualias platformas. Nuolat bendraujame su tėvais, dalinamės informacija, tarpininkaujame pasirenkant darželius ir mokyklas, bendradarbiaujame su klausos sutrikimų turinčių vaikų gydymo ir ugdymo įstaigomis, klausos aparatais prekiaujančiomis firmomis, dirbame su savivaldybėmis, valstybės institucijomis, rengiame apskritojo stalo susitikimus. Ypač didelį dėmesį skiriame darbui su Sveikatos apsaugos ministerija (SAM) ir Valstybine ligonių kasa (VLK) dėl didesnės kompensuojamos sumos už klausos aparatus. Lankomės aukštesiose mokyklose, domimės, kaip sekasi klausos sutrikimų turintiems studentams, taip pat ir mokiniams.

Ar galėtumėte pasakyti: „Kur tiems vaikams Lietuvoje gyventi vis geriau“?

Manau, galima drąsiai teigti, kad per pastaruosius 10 metų Lietuvoje įvyko daug teigiamų pokyčių, susijusių su kurčiais vaikais. Pažymėtina, kad šiandien klausos negalią turintys vaikai ugdomi nuo pat mažens, nuo kelių mėnesių – jie lanko ikimokyklinio ugdymo skyrių arba gauna surdopedagogo konsultacijas, tačiau tenka apgailestauti, kad šios paslaugos pasiekia ne visus vaikus, ypač jų stokoja atokesniuose regionuose gyvenantys vaikai. Taip pat būtų galima mažų jų ugdymo formų įvairovę plėsti, bet prieš tai reikia platesnės diskusijos. Taip pat pasikeitė aprūpinimo klausos aparatais tvarka, atsakyta centralizuoto pirkimo, daug geresnis gestų kalbos vertėjų paslaugų prieinamumas. Nuo 2014 m. Lietuvoje sėkmingai įgyvendinamas visuotinis naujagimių klausos tikrinimas – šito bendrija PAGAVA siekė daugybę metų. Patikra leidžia klausos sutrikimą įtarti jau pirmomis vaiko gyvenimo dienomis, diagnozuoti vaiko klausos pažeidimą pirmaisiais vaiko gyvenimo mėnesiais ir pra-

Bendrijos PAGAVA pirmininkė Rima Sitavičienė.

dėti jam ir jo šeimai teikti reikiamą pagalbą bei informaciją. Be abejonės, susiduriame ir su sunkumais. Pvz., PAGAVOS bendrijos iniciatyva prie Lietuvos kurčiųjų ir neprigirdinčiųjų ugdymo centro sukurta mobili operatyvios pagalbos specialistų grupė „Klausa“, kuri teikia tėvams pirminę būtiną informaciją ir konsultuoja, dėl įvairių politinių pasikeitimų bei vyraujančios situacijos šalyje šiuo metu nėra itin veikli. Pirmiausia dėl to, kad SAM neįvykdė savo įsipareigojimų, taip pat iki šiol neišspręstas naujai diagnozuotų vaikų šeimų kontaktų perdavimo grupei klausimas. Dirbame tik su tomis šeimomis, kurias surandame patys arba kurios kreipiasi į mus po apsilankymų klausos tyrimų centruose. Vis dėlto tikime, kad iniciatyva pamažu įgaus pagreitį ir mums pavyks sumanymą padėti šeimoms ir jų mažyliams ankstyvuojau laikotarpiu pilnai įgyvendinti.

Kokybiški, pagal individualius poreikius pritaikyti klausos aparatai klausos negalią turintiems vaikams ir didesnis jų įsigijimo kaštų kompensavimas – visada buvo vienas iš PAGAVOS prioritetų. Ar yra teigiamų pokyčių šioje srityje?

...bendrijoje PAGAVA. Pirmieji „gyvi“ mokymai jaunuoliams šią vasarą.

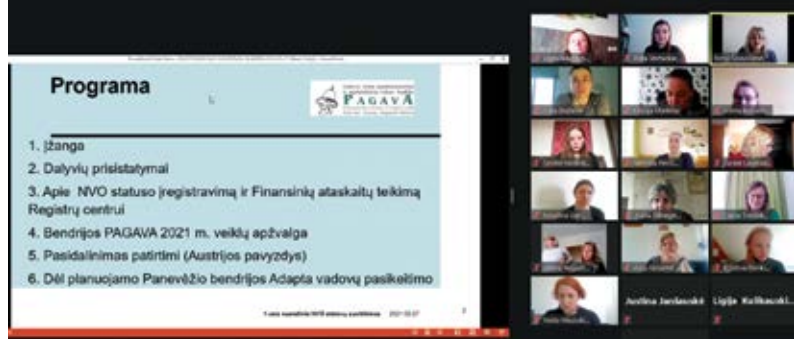
Per pastaruosius kelerius metus klausos aparatų įsigijimo ir kompensavimo sąlygos pagerėjo. Bendrijos siūlymu buvo sumažintas PVM procentas klausos aparatams, pagerintos klausos aparatų įsigijimo sąlygos studentams, šiek tiek padidinta kompensuojama suma. Tačiau suma, kurią kompensuoja Valstybinė ligonių kasa, šiandien vis dar ženkliai per maža. Suprantame, kad nėra lengva sukurti mechanizmą ir nustatyti sąlygas, kaip kompensuoti klausos aparatų įsigijimą, bet paieškos pernelyg ilgai užtruko. Labai svarbu, kad padidinus kompensuojamą sumą didesnę kompensaciją gautų pacientai, o svarbiausia, kad gautų tikrai gerus, aukštų techninių parametrų individualius poreikius atitinkančius klausos aparatus. Šiais metais Sveikatos apsaugos ministerija planuoja keisti kompensuojamas sumas. Artimiausiu metu planuojame susitikimą su ministerijos atstovais ir tikimės rasti geriausius sprendimus ir vaikams, ir suaugusiesiems.

Kurčiųjų bendruomenės ir klausos negalią turinčius vaikus auginančių šeimų laukia iššūkis –apsispręsti dėl 2024 m. pradedamo įgyvendinti kurčiųjų ir neprigirdinčiųjų įtraukiojo ugdymo. Kokios pozicijos šiuo klausimu laikosi PAGAVA?

Pritariame įtraukiojo ugdymo įdėjai. Kita vertus, esame ta visuomenės dalis, kuri palaiko ir specialiųjų mokyklų reikalingumą visiškai kurtiems vaikams. Žinoma, apie integraciją neprigirdintiesiems pradėjome kalbėti ir ją palaikėme nuo pat organizacijos įsikūrimo. Vis dėlto „visuotinis“ įtraukiojo ugdymo procesas kelia tėvams tam tikrą nerimą, mat, tam reikalingas tinkamas, profesionalus pasiruošimas. Svarbu paminėti, kad kurtiems vaikams nepakanka logopedinės pagalbos, reikalinga surdopedagogo pagalba ir nešiojantiems klausos aparatus, ir kochlearinių implantų naudotojams, ir gestų kalbos vartotojams. Surdopedagogų Lietuvoje trūksta, tad būtina motyvuoti jaunus žmones rinktis šią specialybę.

Siekiame kuo sklandesnės vaikų integracijos, todėl bendradarbiaujame su švietimo įstaigomis, įvairių sričių specialistais, kitomis nevyriausybėmis organizacijomis ir stengiamės padėti tinkamai pasiruošti kiekvieno vaiko sėkmingai įtraukčiai į bendrojo ugdymo mokyklą, todėl kartu parengėme **Ugdymo organizavimo rekomendacijų mokiniams, turintiems klausos sutrikimų, projektą**.

Pastaruoju metu keletą kartų diskutavome su Švietimo, mokslo ir sporto ministerija bei Seimo Neįgalųjų teisių komisija dėl kompleksinę negalią turinčių kurčiųjų vaikų mokymosi baigus 10 klasę, kurie turi specialiųjų ugdymosi poreikių ir yra ugdomi pagal individualizuotą ugdymo programą. Kaip bebūtų keista, šie vaikai mokykloje gali būti ugdomi tik 10 metų. Vėliau, jei mokykla neturi galimybės steigti socialinių įgūdžių ugdymo klasės, toks vaikas turi palikti mokyklą, nors jam labai sunku, o kartais ir neįmanoma rasti kitą ugdymo įstaigą, pakeisti aplinką ir jaustis saugiai. Tokių vaikų nėra labai daug, bet vis tiek ieškome įvairių sprendimo būdų. Vienas pagrindinių – kad, pritaikius jiems individualizuoto ugdymo programą, vienuoliktus ir dvyliktus metus galėtų būti ugdomi kartu su bendraklasiais ir kolektyvu, su kuriuo kartu buvo ir ugdėsi 10 metų. Šiems vaikams tai būtų didelė pagalba.

Apskritojo stalo susitikimas su regioninių tėvų organizacijų atstovais.

R. Sitavičienė skaito pranešimą Nacionalinės šeimos tarybos surengtoje konferencijoje.

Birželio 1 d. Prezidentūroje vyko konferencija „Šeimos politikos iššūkiai ir galimybės: kompleksinės paslaugos šeimai“ Tarptautinei šeimos dienai ir Vaikų gynimo dienai paminėti, kurią organizavo Nacionalinė šeimos taryba. Esu šios tarybos narė, tad turėjau galimybę konferencijoje išsakyti svarbiausias mūsų problemas platesnei auditorijai.

PAGAVOS balsas ir pasiūlymai vis dažniau susilaukia atgarsio valdžios institucijose, o kai kurie, kaip teko girdėti, imami pagrindu?

Taip, tapome geriau matomi ir girdimi. (Šypsosi.) Noriu pasidžiaugti, kad bendrijos iniciatyva šiais metais buvo pakeistas SAM ir SADM ministrų pasirašytas įsakymas „Dėl specialiojo nuolatinės slaugos, specialiojo nuolatinės priežiūros pagalbos),... poreikių nustatymo tvarkos aprašo patvirtinimo“ pakeitimo“ (2018 m. gruodžio 27 d. įsakymo Nr. A1-765/V-1530 pakeitimas). Pastaruoju metu daliai neprigirdinčių vaikų, ypač geriau kalbantiems, nebenustatomi specialieji poreikiai, nors jų iš tiesų yra. Kreipėmės į ministerijas bei Neįgalumo ir darbingumo nustatymo tarnybą, teikėme siūlymus. Buvo rastas bendras visoms šalims tinkamas sprendimas ir šiuo metu įsakymas pasirašytas.

Ore tvyro atostogų kvapas. Kuo bendrija pasiruošusi nudžiuginti vaikus ir šeimas 2021-ųjų vasarą?

Norėčiau visus pakviesti sekti bendrijos PAGAVA naujienas ir dalyvauti po karantino taip išsiilgtuose renginiuose, kurių šiuo metu organizuojame ypač daug, ne tik kontaktiniu būdu, bet ir virtualioje erdvėje. Artėja mėgstamiausias vaikų renginys šiais metais – jubiliejinė, 20-oji, vasaros stovykla vaikams „Pagaviukas“. Smagu, kad šiemet rekordiniu greičiu užsipildė visos stovyklos vietos. Kaip ir kiekvienais metais, numatėme daug edukacinių, kūrybinių, meninių, sportinių veiklų, kurias rengs patyrę vadovai ir savanoriai. Be to, liepos pabaigoje organizuosime tradicinę stovyklą šeimoms prie jūros „Bėgant iš tylos pasaulio...“, į ją kviečiame visas šeimas, nesvarbu, koks jų narių amžius. Į šios stovyklos veiklas įsitraukia įvairaus amžiaus dalyviai ir visi atranda sau mielų užsiėmimų: statome įspūdingas smėlio pilis, dalyvaujame sporto šventėje bei daugybėje kitų veiklų. Be stovyklų, rengiame mokymus šeimoms, jaunimui, savanoriams bei nevyriausybinių organizacijų atstovams, siekiame stiprinti advokacijos, socialinius, komunikacijos, savarankiškumo įgūdžius. Šiais metais vėl turime galimybę vesti mokymus bendrojo ugdymo mokyklų mokytojams bei švietimo specialistams, kurie dirba su klausos sutrikimų turinčiais vaikais. Visuose bendrijos renginiuose pagal poreikį dalyvauja gestų kalbos vertėjai. Taip pat dalyvauja ir veiklas padeda įgyvendinti savanoriai, kurių turime tikrai gausų būrį ir kuriuos labai vertiname ir jais ypač didžiujamės.

Kodėl pasirinkau gestų kalbos vertimo specialybę?

„Akiračio“ inf.

Šiandien kurčiųjų bendruomenei prisistato Vilniaus kolegijos LGK vertimo specialybės pirmakursiai. Jie pasakoja, kaip į jų gyvenimus atėjo gestų kalba ir kodėl jie iš tūkstančio profesinių pasirinkimų pirmenybę atidavė LGK vertimo specialybei. Beje, dalį jų kurčiųjų bendruomenė gerai pažįsta.

Grupės seniūnė **Samanta Petrauskaitė**: gestų kalba susidomėjau prieš trejus metus, kai žiūrėjau serialą, kuriame pirmą kartą ją vartojo ir pamačiau. Po to ėmiau ieškoti daugiau informacijos apie gestų kalbą. Tiesa, jos daug nebuvo, bet, radusi gestų kalbos žodyną, išmokau keletą frazių ir sąvokų. Visai netikėtai tai tapo mano pomėgiu kitiems keleriems metams. Dar mokydamasi gimnazijoje nuėjau pas profesijos patarėją – karjeros specialistę. Prasitariau apie savo hobį ir specialistė pami-

nėjo, kad yra gestų kalbos vertėjų centrai ir kad savo pomėgį galėčiau paversti darbu. Per praktikos savaitę ji pasiūlė apsilankyti vertėjų centre ir pabendrauti su vertėjais.

Po apsilankymo supratau – tai būtent ta vieta, kur tikrai įsivaizduoju save ateityje. Mane palaikė draugai ir šeima. Prieš skelbiant egzaminų rezultatus visą naktį nemiegojau, o kai pamačiau, kad esu priimta, šokinėjau iš laimės. Kolegijoje sužinojau dar daugiau apie kurčiųjų kultūrą, gestų kalbą. Mokausi ir tobulėju. Kasdien.

Čia sutikau bendraminčių, siekiančių tos pačios svajonės, mes tapome gerais draugais, palaikome vieni kitus, kai to reikia, esame šalia, jei kam nors iš mūsų sunku. Negaliu nepaminėti ir nuostabių dėstytojų. Esu dėkinga už jų nuoširdų darbą, motyvavimą ir palaikymą! Taigi, esu čia, darau, kas man labiausiai patinka, ir siekiu to, kuo labai tikiu.

Arūnas Šaukeckas: profesinį pasirinkimą didžia dalimi lėmė šeima. Su broliu augom kurčiųjų tėvų šeimoje. Nuo pat gimimo buvau dvikalbis. Mano pradinių klasių mokytojos tolerancija, manau, nemažai prisidėjo prie meilės gestų kalbai. Dar pirmoje klasėje ji per pamoką klasės draugams pasakė, kad ne visi turi vienodus tėvelius, yra ir tokių, kurie neturi abiejų tėvelių. Mums ūgtelėjus klasės draugai mėgo svečiuotis mano namuose, jiems buvo įdomu stebėti, kaip bendrauju su tėvais, ir patys išmoko po keletą gestų.

Abu tėveliai buvo aktyvūs kurčiųjų bendruomenės nariai, tad į savaitgalio Kurčiųjų draugijos renginius vesdavosi ir mane su broliu. Tarp kurčiųjų jaučiausi laisvai, mėgau bendrauti gestais.

Atsimenu tą lemtingą vakarą, kai paskambino LKD pirmininko pavaduotojas Henrikas Juchnevičius. Pasirodo, ministerija ką tik skyrė lėšų papildomiems vertėjų etatams, reikėjo skubiai užpildyti laisvas darbo vietas. Nespėjau nė susivokti, kaip sutikau. 1994 m. balandžio 1 d. prasidėjo mano naujas profesinio gyvenimo etapas.

Teko perprasti ne tik darbo specifiką, bet ir mokytis gestų iš vyres-

nių kolegų, nes mano gestai buvo buitiniai, ne profesionalo. Iš pradžių svarsčiau, kad padirbsiu metus ar dvejus ir tada spėsiu, ar šis darbas man tinka, bet pažadą sau pamiršau ir pasilikau visam laikui. Vadinausi, ir tiko, ir patiko.

Kai pradėjau dirbti gestų kalbos vertėju, jokia aukštoji mokykla dar neruošė vertimo profesionalų. Tačiau atėjo ir toks metas. Pernai pasitarėme su kolege ir nusprendėme tapti diplomuotais gestų kalbos vertėjais. Mokytis patinka, čia yra kur tobulėti.

Gedvydė Cirtautaitė: anksčiau teko mokytis lietuvių, anglų, vokiečių, prancūzų kalbų, bet galėčiau susikalbėti tik lietuviškai ir angliškai. Per kalbotyros paskaitas sužinojau, jog lietuvių kalbos reikia mokytis 15-ka metų! O juk gestų kalbos studijas turime užbaigti vos per trejus metus. Šiek tiek neramu, bet vis tiek esu patenkinta: čia sutikau įvairaus amžiaus bendraminčių (18-55 metų), taip pat supratau, kad įgysiu ne tik išsilavinimą ir išmoksiu naujos kalbos, bet ir turėsiu realią galimybę bendrauti su daugiau skirtingų žmonių. Numanau, kad studentai nori užmegzti kalbą su kurčiaisiais, bet patys dar šiek tiek prisibijo inicijuoti pokalbį. Noriu paprašyti: bendraukime ir plėskime žinių akiratį!

Orinta Zuzo: 10 metų dirbau Vilniaus kurčiųjų reabilitacijos centre, o dabar perėjau į Lietuvių gestų kalbos vertimo centrą, mano darbo vieta yra Bendrajame pagalbos centre. Nusprendžiau studijuoti LGK vertimą, kad būčiau kvalifikuota specialistė.

Studijos – nauja patirtis mano gyvenime: labai daug naujų dalykų, kai ką reikia prisiminti, kai ko tiesiog išmokti. Juolab kad nėra paprasta studijuoti, dirbti ir mažąją princesę auginti. (Šypsosi.) Bet, palyginti, sekasi visai neblogai. Kursas draugiškas, kai dirbantys studentai nespėjame, visada padeda seniūnė. Ir dėstytojai stengiasi suderinti su mumis atsiskaitymų datas. Tikiuosi, viskas bus gerai, studijų laikas prabėgs ir, žiūrėk, mes jau – diplomuoti specialistai. (Šypsosi.)

Vaida Lekavičienė: augau kurčiųjų šeimoje ir viską mačiau jų akimis. Tad man kurtieji ir girdintieji yra lygūs. Kurtieji yra bendruomenė, turinti savo kalbą, vertybes, tradicijas, tapatybę ir savo humorą. Išskirčiau kurčiųjų humorą, kuris yra labai vizualus. Dėl to, kad man tai artima, įdomu ir prasminga, nusprendžiau įsidarbinti gestų kalbos vertėja. Dirbdama pajutau, kad privalau pagilinti profesines žinias. Jau pirmais studijų metais įgijau daug naujų žinių, išgyvenau stiprių potyrių ir patyriau išbandymų.

(Bus daugiau)

Vertėjų darbo unikalumas

Jau 20 metų, kai darbą pradėjo apskričių gestų kalbos vertėjų centrai. 2001 m. buvo įkurtas Vilniaus AGKVC, o vėliau dar keturi. 2019 m. rudenį Vilniaus, Panevėžio, Klaipėdos ir Šiaulių vertėjų centrai prisijungė prie Kauno AGKVC ir buvo įsteigtas vienas Lietuvių gestų kalbos vertimo centras. Tad šiemet sukaktį švenčia visa šalies LGK vertėjų bendruomenė.

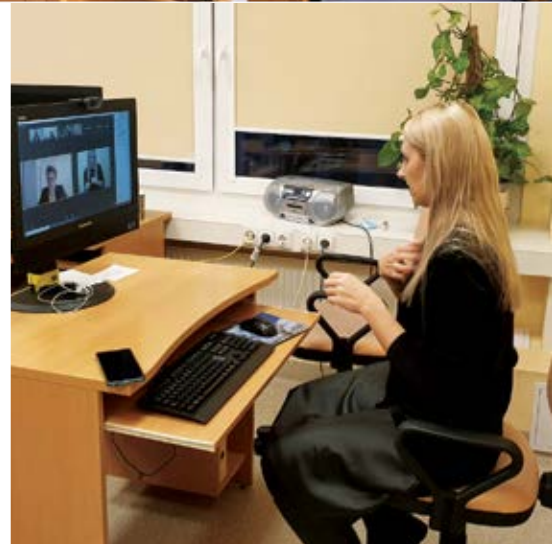
PROGINIS RENGINYS. Gegužės 11 d. suaktyvios proga surengta nuotolinė konferencija „Centrų steigimo dvidešimtmečio pėdomis“. Kviesiniai lektoriai ir Vertimo centro direktorė Ramunė Leonavičienė, svečiai iš tarptautinių kurčiųjų ir vertėjų organizacijų, kurčiųjų bendruomenės atstovai, buvę vadovai įvairiais aspektais nagrinėjo ir vertino Vertimo centrui tekusių iššūkių bei pasiektą pažangą. Su jų įžvalgomis kviečiame susipažinti Lietuvių gestų kalbos vertimo centro svetainėje vertimaigestais.lt paskelbtoje konferencijos apžvalgoje, pavadintoje „Vertimo centras: 20 metų iššūkių, nuosirdaus darbo ir tobulėjimo keliu“.

Redakcija surinko į vieną vietą, ką suaktyvios proga vaizdo įrašuose apie savo darbą kalbėjo patys LGK vertėjai ir kokius linkėjimus siuntė į ateitį. Taip pat atrinkome keletą archyvinį nuotraukų, kurios iškalbingiau už bet kokius žodžius liudija vertėjų darbo unikalumą.

VERTĖJO DARBAS PATINKA, nes: nėra

monotonijos ir rutinos, kasdien vis skirtingos vertimo situacijos; dėl to, kad žmonės mus myli ir esame laukiami; nuolat sutinkame įdomių žmonių; galime nutiesti komunikacijos tiltą, o patys likti nematomi; sužinome daug naujienų; pabuvojame vietose, kur asmeniškai niekada neatsidurtume; galime nuolat tobulėti ir nėra ribų; vairavimo kursuose versdama galiu ir pati pasikartoti Kelių eismo taisykles; versdami aukštosiose mokyklose, įgyjame daugybės specialybių žinių.

LGK VERTĖJŲ LINKĖJIMAI: atsipalaiduoti ir patikėti, kad geras vertimas nėra kažkas neįmanomo; tobulinti savo gestų kalbą; visada tobulėti; vertėjų bendruomenei susikurti stipresnį tarpusavio ryšį; daugiau pasitikėti vienas kitu; drąsos prieš gausią auditoriją ir kameras; nebijoti klysti; nepasiduoti po padarytos klaidos; neperdegti, empatijos ir mokėti atleisti; nebijoti kartais iš savęs ir pasijuokti; išlikti savimi; veržlumo, stiprybės, ištvermės, sveikatos.

LGKVC 20-mečio istorija – archyvinės nuotraukos. Vertimo centro archyvo nuotr.

Trumpos ugdymo naujienos

„Augu sveikas ir stiprus“

Gegužę Lietuvos kurčiųjų ir neprigirdinčiųjų ugdymo centro parengiamosios klasės mokinukai dalyvavo projekte „Augu sveikas ir stiprus“. Projekto tikslas – priminti vaikams, kaip reikia teisingai maitintis.

Per pasaulio pažinimo pamokas buvo aptarta, ką sveika valgyti, kodėl svarbu valgyti tuo pačiu metu. Mokiniai užpildė anketą „Savaitgalio meniu“, interaktyvioje lentoje pažymėjo, ką reikia ir nereikia valgyti, jei nori augti sveiki ir stiprūs, iš maisto produktų paveikslėlių suklijo sveikos mitybos lėkštę. Taip pat buvo atlikti eksperimentai su vandeniu ir druska, cukrumi ir mielėmis, kokakola ir „Mentos“ ledinukais, kokakola ir „daktariška“ dešra (išsiaiškinta, kodėl ir kaip viskas vyksta).

Per lietuvių kalbos pamoką mažieji sudarė pusryčių, pietų ir vakarienės meniu žemėlapius, kuriais galės naudotis gamindami sveikus patiekalus. Per darbinę praktinę veiklos užsiėmimą „Sukurk, gamink ir degustuok“ mažieji iš atsineštų daržovių ir vaisių sukūrė kompoziciją „Augu sveikas ir stiprus“, o po to gamino ir degustavo sveikus daržovių ir vaisių kokteilius.

Matematikos „Vanduo – gyvybės šaltinis“ veikloje suskaičiavo, kiek vandens stiklinių išgeria per dieną, gautus klasės mokinių statistinius duomenis surašė į dažnių lentelę bei juos pavaizdavo stulpelinėje diagramoje. Naudodamiesi nubrėžtos diagramos duomenimis, atsakė į klausimus. Muzikos veikloje atliko dainelę „Vaisiai ir daržovės“.

Projekto metu mokiniai ne tik sužinojo daug naujo ir pagilino turimas žinias, bet ir jomis pasidalino su kitais mokyklos bendruomenės nariais: visos projekto veiklos buvo apibendrintos parengtame stende „Augu sveikas ir stiprus“.

Projekto metu mažieji gilino žinias, kaip sveikai maitintis.

Birželio 1-ąją – piratiškos linksmybės

Panevėžio kurčiųjų ir neprigirdinčiųjų pagrindinės mokyklos mokiniai birželio 1 dieną susibūrė į renginį „Mano gražiausios akimirkos“, skirtą Tarptautinei vaikų gynimo dienai bei vasaros pradžiai paminėti. Renginys vyko mokyklos kiemo edukacinėse erdvėse. Pasirinkta piratų tema. Iš pradžių visi pasipuošė piratų galvos apdangalais, susiskirstė į komandas, po to priėmė piratų priesaiką.

Šokis, varžybos ir ant laužo keptos dešrelės – toks šventės „menu“ Panevėžyje.

Paskui visi pasinėrė į piratišką kasdienybę, aktyviai dalyvavo veiklose: laivų varžybose, žvejybos, greičio ir taiklumo rungtyse bei lobio paieškoje. Suradę lobį, vaikai linksminosi šokdami piratų šokį. Vėliau kartu su mokyklos administracija, mokytojais bei auklėtojais kepė ant laužo dešreles ir saldumynus, atsigaivino ledais ir buvo mokyklos direktorės Danutės Kriščiūnienės apdovanoti skanėstais už sėkmingai įveiktas rungtis ir šaunų pasirodymą.

Taip pat iškilmingai buvo sutiktas naujas LKD mėnraštis „Akiratis“.

Kauno pedagogų staigmena mažiesiems

Pirma vasaros diena šiemet kaip „pagal užsakymą“ buvo šilta ir saulėta, kokia ir turėtų būti Vaikų gynimo diena. Kauno kurčiųjų ir neprigirdinčiųjų ugdymo centro pradinukai tą dieną leido laiką lauke, išbandė daug veiklų. Kiekvienas į šventę atėjo nešinas savo darbo ramių žiedais ir iš jų kartu kūrė nuostabią žydinčią pievą, žaidė žaidimus, skaniai užkandžiavo.

O renginio pabaigoje mokytojai įteikė vaikams staigmeną – „Mimų teatro“ aktorių pasirodymą. Mimai kartu su mažaisiais žaidė, sportavo. Po nuotaikingo aktorių pasirodymo mokyklos kiemas pavirto spalvotų muilo burbulų jūra. Gera nuotaika ir šypsenos dar ilgai neapleido renginio dalyvių. Gera buvo matyti laimingus vaikų veidelius.

Renginį organizavo mokytoja Birutė Kvaselytė ir auklėtoja Aldona Kvaselytė.

Parengė Agnė JURELĖ, Edita KAZLAUSKIENĖ, Aldona KVASELYTĖ

Daug veiklų ir „Mimų teatro“ viešnagė – nepamirštama birželio 1-oji KKNUC.

„Vasaros stovykloje visuomet šalia buvo vertėja, tad bendravimas vyko sklandžiai. Tačiau labai norėjau pabandyti bendrauti be tarpininkų, bet tam trūko įgūdžių. Tad dar kartą grįžau mokytis gestų kalbos. Antrąkart

Per mėnesį p. Liljanos vedamuose mokymuose apsilanko 24 „statistiniai“ vaikai. Iš tiesų, kaip teigia PAGAVOS bendrijos pirmininkė Rima Sitavičienė, realybėje šis skaičius didesnis. L. Janavičienė stengiasi neatstumti nė vieno ugdytinio, taip pat dirba ir su kompleksinę negalią turinčiais vaikais. Mokiniai prie būrelio vadovės lipte limpa. Kai LKNUC baigiasi pamokos, mokiniai dar gerokai prieš

„Iš pradžių vaikai manipuliavo manimi. Iki tol, kol mano gestų kalbos žinios pasiekė tokį lygį, kad pradėjau suprasti, ką jie kalba. Kartą atsistočiau, įsiremiau rankomis į šonus, įbedžiau rimtą žvilgsnį į „plepučius“ ir laukiau, kol susipras liautis mane apkalbinėję. Kai pamatė, kad aš suprantu, apie ką jie kalbasi, atmosfera pradėjo keistis. Aišku, mano gestų kalba ir šiandien nėra tobula, bet aš suprantu vaikus, o jie – mane. Dabar jau jie nuoširdžiai ėmėsi tobulinti mano gestų kalbą“, – atskleidžia, kaip pelnė kurčiųjų pagarbą ir pripažinimą, pašnekovė.

Šv. Pranciškus Salezas – kurčiųjų globėjas

Pranciškus Salezas (St. Francis de Sales) gimė kilmingoje šeimoje Savojoje, netoli Ženevos (Šveicarija), 1567 m. rugpjūčio 21 d.

Pašaukimą pajuto vaikystėje

Pranciškus buvo protingas ir švelnus. Nuo mažų dienų norėjo tarnauti Dievui. Jis žinojo, kad turi pašaukimą kunigystei, tačiau slėpė tai nuo savo šeimos. Jo tėvas norėjo, kad sūnus taptų teisininku arba politiku. Būdamas 24 metų, Pranciškus įgijo teisės daktaro laipsnį Paduvos universitete ir pradėjo dirbti advokatu.

Tačiau jis vis stipriau jautė savyje pašaukimą kunigystei ir pradėjo privačiai studijuoti teologiją. Vieną dieną Dievas aiškiai pasakė Pranciškui savo valią. Tą dieną, jodamas arkliai, Pranciškus tris kartus nuo jo nukrito. Kiekvieną kartą jam krentant, kardas išslysdavo iš dėklo ir kiekvieną kartą kardas ir dėklas nukrisdavo ant žemės taip, kad sudarydavo krikščionišką kryžių. Po ilgų diskusijų ir nesutarimų su tėvu Pranciškus atsisakė karjeros ir tapo katalikų kunigu. 1602 m. Pranciškus Salezas buvo įšventintas Ženevos vyskupu.

„Spaudos akcija“

Tuo metu didesnė Ženevos vyskupijos dalis buvo kalvinistų rankose. Pranciškus nusprendė, kad vadovaus misijai, per kurią sugrąžins kalvinistus į katalikų bažnyčią. Trejus

metus jis vaikščiojo po kaimus, bet niekas jam neatidarydavo durų, niekas nenorėjo jo klausyti. Tačiau Pranciškus neprarado kantrybės ir rado būdą, kaip „įlįsti“ pro duris. Mažuose lapeliuose jis aprašydavo katalikų bažnyčios mokymą ir pakišdavo lapelius po durimis.

Šį Pranciškaus sumanymą lydėjo sėkmė ir iki to laiko, kol grįžo namo, manoma, kad į katalikų bažnyčią jis atvedė apie 40 000 žmonių. Dėl šios „spaudos akcijos“, praėjus 300 metų nuo Pranciškaus Salezo mirties, jis buvo popiežiaus Pijaus XI paskelbtas katalikų rašytojų ir žurnalistų globėju, o šiandien laikomas žiniasklaidos globėju.

Rado būdą kurčiamam papasakoti apie Dievą

Šventasis Pranciškus Salezas laikomas ir kurčiųjų globėju. Jis sugalvojo gestus, kad galėtų bendrauti ir vienam kurčiam jaunuoliui papasakoti apie Dievą ir mokyti jį katekizmo. „...buvo vienas, kurio atžvilgiu šventojo gerumas pasireiškė labiausiai jaudinančiu būdu; tai buvo vargšas kurčiasis [tarnas], vardu Martinas, kurį Pranciškus sutiko pamokslaudamas 1605 metų gavėnijoje, ir kurį pats paruošė Pirmajai komunijai. Jis ir toliau mokė jį su tokia sėkme, kad Martinas įgijo ne tik žinių apie tikėjimo paslaptis ir moralės dėsnius, bet ir galėjo gestais išreikšti geras ir blogas proto mintis, skirtumą tarp mirtinos ir atleistinos nuodėmės... Kai norėdavo eiti išpažinties, Martinas ateidavo į vyskupo kambarį, nusivesdavo jį į koplyčią, parodydavo visiems

Šv. Pranciškus Salezas.

ten esantiems, kad išeitų, uždarydavo visas duris ir langą, tada atsiklaupdavo ir gestais pasakydavo, ką padarė blogai, verkdamas ir dauždamas į krūtinę...“ (Kunigo iš Sen Siul-piso knyga „Šv. Pranciškaus Salezo dvasia“)

Didžiausia nuodėmė – teisti kitą

Pranciškus Salezas skelbė, kad raktas į Dievo meilę yra malda, o maldos išbandymas yra žmogaus veiksmai. Jis tikėjo, kad didžiausia nuodėmė yra teisti arba apkalbėti kitą žmogų: „Net jeigu sakome, kad darome tai iš meilės, vis tiek darome tai tam, kad patys atrodytume geresni. Turime būti tokie pat švelnūs ir atlaidūs kitiems, kaip ir sau.“

Dirbant be poilsio pašliję Pranciškaus Salezo sveikata ir 1622 m. gruodžio 28 d. jis mirė, sulaukęs vos 55 metų. 1661 m. Pranciškus Salezas buvo paskelbtas palaimintuoju, o 1665 m. popiežius Aleksandras VII paskelbė jį šventuoju.

Pasaulyje yra kolegijų ir mokyklų, taip pat ir kurčiųjų mokyklų, kurios pavadintos Šv. Pranciškaus Salezo vardu.

Iš anglų kalbos vertė Joana VANAGIENĖ

Šaltiniai: <https://www.catholic.org>;
<https://toledovisitation.org>

Rusų gestų kalba muziejuose

Rusų gestų kalba oficialų statusą Rusijoje įgijo 2012 metais. Ši data tapo atspirties tašku daugeliui iniciatyvų – kultūros srityje ekskursijos su vertimu į gestų kalbą pamažu tampa įprastu dalyku, muziejai inicijuoja konferencijas ir laboratorijas, skirtas lingvistiniams gestų kalbos tyrimams, taip pat yra pildomas profesinių terminų žodynas.

Apie gestų kalbos vertėjo darbo ypatumus muziejuje pasakoja Irina Ginzberg (Ирина Гинзберг).

UŽSIENIO PAVYZDŽIU. Pastaruoju metu muziejai vis dažniau atlieka ir socialinę funkciją, be to, muziejai, pasirodo, yra kur kas

labiau „pažengę“ kurdami įtraukiąją aplinką, palyginti su kitomis viešąsias paslaugas teikiančiomis įstaigomis. Niujorko Metropoliteno meno muziejus socialiniuose tinkluose skelbia virtualias ekskursijas su vertimu į amerikiečių gestų kalbą. Nuo 2016 m. Nyderlanduose veikia projektas „Musea in Ge-

baren“, apjungiantis devynis Amsterdamo muziejus, kurie bendromis pastangomis kuria prieinamą aplinką mieste: pagal šį projektą yra rengiami ir gestų kalbos vertėjai bei skatinamas jaunų kurčiųjų ir neprigirdinčiųjų įdarbinimas. Prieinamumo poreikis vis labiau auga ir Rusijoje.

ĮTRAUKTIES „UŽKRATAS“. „Anksčiau kurtieji ir neprigirdintieji retai lankydavosi muziejuose, nes nebuvo įtraukiosios aplinkos, o šnekamąją kalbą vedamos ekskursijos mažai kam buvo iš tiesų įdomios ir suprantamos, – pasakoja gestų kalbos vertėja Irina Ginzberg. – Dabar situacija keičiasi: vis

daugiau muziejų „užsikrečia“ įtraukties idėja ir stengiasi plėsti savo auditoriją.“

GESTŲ KALBOS NEVERTINO. Rusijoje pirmieji bandymai suprasti, kas yra rusų gestų kalba, pasirodė dar XIX amžiuje. Pradininkas buvo Viktoras Fleri (Виктор Флери), Peterburgo kurčiųjų ir neprigirdinčiųjų mokyklos (taip ji tada buvo vadinama) pedagogas, o vėliau ir šios mokyklos direktorius, sukūręs pirmuosius leksinius ir leksikografinius gestų aprašymus ir sudėjęs juos į pirmąjį rusų gestų kalbos žodyną. Tačiau ilgą laiką rusų gestų kalbai vis dėlto buvo atsisakoma suteikti oficialų statusą ir ji nebuvo pripažįstama kaip savarankiška lingvistinė sistema.

IKI BILINGVIZMO DAR TOLI. Gestų kalba buvo laikoma gana primityvia bendravimo priemone ir retai sulaukdavo mokslininkų susidomėjimo. Trukdė ir tai, kad nuo XIX amžiaus pabaigos kurčių vaikų ugdymas buvo paremtas žodiniu metodu, o žodinis kalbėjimas buvo laikomas būtinu įgūdžiu norint sėkmingai integruotis į visuomenę. Šia idėja, nepaisant įvairių nuomonių, iki šiol tebėra paremtas ugdymo procesas. Dėl bilingvinio kurčių ir neprigirdinčių vaikų ugdymo įvedimo mokyklose aktyvistams vis dar tenka kovoti.

G. ZAICEVOS INDĖLIS. Svarbus pokytis požiūryje į gestų kalbą prasidėjo tik 1970 metais. Šiuo laikotarpiu tokių tyrinėtojų, kaip Galina Lazarevna Zaiceva (Галина Лазаревна Зайцева), pastangomis atsirado supratimas, kad yra ne tik kalkinė gestų kalba (tai yra gestai, atkartojantys žodinės kalbos leksemas), bet ir savarankiška kalbinė sistema, turinti savo leksiką ir gramatiką, kurios skiriasi nuo nacionalinės žodinės kalbos.

KURTUMAS IR KURTYSTĖ. XX amžiaus pabaigoje pradėjo keistis požiūris ir į patį kurtumą. Rinkinyje „Pojųčių muziejus“ („Музей ощущений“), kuris pateikia apibendrintą šiuolaikinio meno muziejaus „Garažas“ („Гараж“) darbo su kurčiųjų bendruomenės lankytojais patirtį, sociologas ir dėstytojas Nikita Bolšakovas (Никита Большаков) kalba apie *Deafhood* sampratą: skirtingai nuo kurtumo (*deafness*), kuris yra daugiau liga arba statinis žmogui priskirtas požymis, *Deafhood* (kurtystė) yra tam tikra nuolatinė būsena konkrečiu laiko momentu (galima palyginti, pvz., su *childhood* – vaikystė). Tačiau į Rusiją požiūris į neįgalumą, kaip į žmogaus savybę, o ne į trūkumą ar patologiją, ribojančią asmens galimybes, atėjo šiek tiek vėliau.

PADĖTIS IKI 2012 M. „Sovietų laikais rusų gestų kalba praktiškai nebuvo tyrinėjama, – pasakoja Irina Ginzberg. – Dauguma švietimo ir mokslinių iniciatyvų prasidėjo tik tuomet, kai gestų kalba pagaliau įgavo oficialų statusą, o tai įvyko 2012 metais. Prieš tai gestų kalbos net kalba nelaikė. Tik nuo tada prasidėjo aktyvesnis mokslinis darbas ir specialistų ruošimas.“

DAUGUMA VERTĖJŲ – CODA. „Anksčiau gestų kalbos vertėjai buvo rengiami tik Leningrado reabilitacijos centre – tai buvo pirmoji profesinio mokymo įstaiga, skirta specialiai kurtiesiems. Specialių mokymo programų daugiau niekur nebuvo, todėl vertėjais paprastai tapdavo kurčių tėvų girdintys vaikai. Jiems gestų kalba buvo antroji gimtoji kalba, kuria jie bendravo šeimoje. Ir iki šiol daug vertėjų

Šiuolaikinio meno muziejus „Garažas“.

yra būtent iš kurčiųjų šeimų. O po to, kai gestų kalba įgavo oficialų statusą, pradėjo rasti mokymo programos universitetuose, kvalifikacijos kėlimo kursai, buvo organizuojamos mokslinės konferencijos, tyrimai ir kt.“, – tęsė mintį Irina Ginzberg.

ĮTRAUKIOJI APLINKA – NUO NULIO. Šiandien daugelyje muziejų kuriamos įtraukiosios programos, skirtos darbui su kurčiais ir neprigirdinčiais lankytojais bei kurčiųjų kultūros tyrimams. „Labai svarbu perimti vieniems kitų patirtį, – sako Irina Ginzberg. – Daugelyje muziejų dirba žmonės, kuriems anksčiau neteko susidurti su lankytojais, turinčiais specialiųjų poreikių, todėl labai sunku pradėti kurti įtraukiąją aplinką nuo nulio.“

MENO MUZIEJAUS INICIATYVA. Šiuo atžvilgiu svarbu paminėti šiuolaikinio meno muziejų „Garažas“, kuris reguliariai inicijuoja rusų gestų kalbos tyrimus. 2020 m. muziejaus įtraukčių programų skyriaus komanda „atidarė“ rusų gestų kalbotyros laboratoriją, skirtą tyrinėti gestų kalbos variantus ir dialektus. „Gestų kalba, kaip ir žodinė kalba, turi daug variantų ir dialektų, – aiškina Irina Ginzberg. – Dar gestai, kaip ir žodžiai, gali redukuoti (būna rodomi ne taip aiškiai arba trumpiau) arba sakinyse gestų kalboje, kaip ir žodinėje kalboje, gali būti neaiškūs ar netikslūs, tada ji sunku suprasti.“

RUSIJOJE – DIALEKTŲ ĮVAIROVĖ. „Skirtinguose šalies regionuose gyvenantys žmonės gali vartoti skirtingus gestus tam pačiam daiktui ar sąvokai įvardyti. Todėl pirmą kartą į Maskvą atvykęs žmogus iš pradžių gali nesuprasti, ką jam sako gestų kalbos vertėjas muziejuje. Taip pat reikia atsižvelgti į tai, kad anksčiau žmonės rečiau lankydavo parodas ir nežinojo su menu susijusios terminologijos. Taigi, muziejus atlieka ir švietėjišką funkciją – sąvokomis praturtina jų žodyną“, – supažindina su prisiimtomis muziejaus funkcijomis I. Ginzberg.

MENO TERMINŲ ŽODYNAS VAIZDO FORMATU. 2016 m. „Garažas“ išleido pirmąjį šiuolaikinio meno terminų žodyną rusų gestų kalba. Iš viso žodyne yra 36 nauji terminai, tokie, kaip „abstraktusis menas“, „konceptualizmas“ ir „dadaizmas“. Viskas pateikta vaizdo formatu. „Žinoma, labai sunku kalbėti apie šiuolaikinį meną su žmonėmis, kai jie nežino pagrindinių terminų, – sako I. Ginzberg. – Jeigu žmogus ateina į muziejų pirmą kartą, jis gestų kalbos vertėjo gali paklausti, kas tai per gestai ir ką jie reiškia.“

NAUJI GESTAI – IR „IŠ VIRŠAUS“. Kitas klausimas, ar nauji terminai prigis kasdienėje kalboje, nes paprastai nauji gestai, kaip ir nauji žodžiai, atsiranda „iš apačios“, o ne būna nuleidžiami „iš viršaus“, arba jie atsiranda kaip skoliniai. Todėl toks gestų „primetimas“ gali būti nepriimtinas. Nauji gestai įsitvirtina tik tuomet, jei juos nuolat vartoja gestais kalbantys žmonės. Su terminais, aiškinančiais šiuolaikinį meną, taip ir atsitiko: iš pradžių atsirado žmonių, kurie nepritarė vienam ar kitam gestų variantui, bet laikui bėgant tokios sąvokos, kaip „avangardas“, „instaliacija“ ar „kubizmas“, įsitvirtino ir dabar juos aktyviai vartoja muziejaus lankytojai, o ne tik kurčiųjų gida ir gestų kalbos vertėjai“, – apibendrina p. Irina.

Iš rusų kalbos vertė Joana VANAGIENĖ
Šaltiniai: <https://artguide.com>

Mirus ilgametei kurčiųjų sistemos darbuotojai, aktyviai kurčiųjų bendruomenės narei
Marijai Leonidai MIKIŠKIENEI,
reiškiame nuoširdžią užuojautą dukrai Astai ir jos šeimai, artimiesiems. Liūdime kartu su Jumis.

Vilniaus kurčiųjų bendruomenė ir VKRC kolektyvas

Graži lėlių meistrės ir kurčių vaikų draugystė

➔ Kartais vaikai, pamatę, kad kitos grupės rankdarbis taip pat labai įdomus, nori pakeisti pradinį pasirinkimą ir gaminti kažką kito. „Gera, – paprastai sako vadovė, – galėsi ir tu tuo užsiimti, bet tavo pareiga užbaigti tai, ką pradėjai. Sėpėsi – galėsi atlikti tau patikusią kitą užduotį.“ Taip moteris stengiasi padėti vaikams įgyti ne tik naujų įgūdžių, bet ir moko kantrybės, disciplinos, nuoseklumo.

Su p. Liljana vartome kursų dalyvių darbų albumą. Tai ir iš gumyčių ar juostelių nupinti papuošalai, konstrukciniai darbai, karoliukų vėriniai, keramikos lipdiniai, taip pat nuspalvintos mandalos, piešiniai. „Štai labai gabios XX darbelis, čia labai pavykęs YY piešinys“, – komentuoja pašnekovė. Iš pradžių bandau įsiminti vardus, galų gale suvokiu: visi būrelio dalyviai yra patys geriausi. O jei kartais kas nors nepavyksta – tai tiesiog vaikui pasitaikė bloga diena.

O paskui p. Liljana apgailestaudama atsidūsta: „Vyresni vaikai į mano užsiėmimus neateina. Turėčiau ir jiems ką pasiūlyti: japonišką siuvinėjimą, – esu baigusi Japonų kultūros centre atitinkamus kursus, galiu pamokyti tekstilės marginimo techniką ir kt. Tačiau, kaip ir girdinčius, taip ir kurčius vaikus vyresniame amžiuje pasiglemžia kompiuteriai, mobilieji ir internetas.“

Gyvybę įkvėpė šimtui lėlių

Jaunystėje L. Janavičienė laisvalaikio aktyviai sportavo, dirbo vitrinų dekoratore. Tačiau lygiai prieš 40 metų sulaukė Vilniaus teatro

„Lėlė“ scenografo ir režisieriaus Vitalijaus Mazūro pasiūlymo dirbti teatre. Atsitiktinai režisierius pamatė p. Liljanos sukurtą lėlę žiurkę ir negalėjo atitraukti akių. „Mano specializacija teatre daug metų buvo skulptūra ir lėlių konstravimas, neseniai perėjau į Rekvizito skyrių ir dabar mano darbas yra saugoti bei prižiūrėti lėles“, – aiškina pašnekovė.

Taip pat Vilniaus teatro „Lėlė“ muziejuje L. Janavičienė dirba edukatore. Visas jos gyvenimas paskirtas mažiesiems draugams. O darbas su kurčiais vaikais, kaip teigia, – ne mažiau įdomus ir netikėtas profesinio kelio vingis, vaikystės svajonės prisiliesti prie gestų kalbos išsipildymas.

L. Janavičienės sumeistautos ar sukurtos lėlės užkariavo ne tik „Lėlės“ sceną, bet ir apsigyveno Kauno valstybiniame lėlių teatre, Rygos valstybiniame lėlių teatre. Nemažai jos kūrinių yra privačiose kolekcijose.

Nuotraukose – L. Janavičienės vadovaujamo amatų, dailės ir rankdarbių būrelio dalyvių darbai.

Autorės asmeninio albumo nuotr.

Akiratis

Indeksas 0002
UŽEIKITE, SKAMBINKITE, RAŠYKITE
Šv. Kazimiero g. 3, LT-01303 Vilnius
Telefonas pasiteirauti 261 55 93
El. p. redakcija@lkd.lt

Redaktorė Nijolė KRASNIAUSKIENĖ
ISSN 1648–5882
Maketavo
Judita ŠPOKAUSKIENĖ

Ofsetinė spauda. 2 sp.l.
Tiražas 600 egz.
Spausdino BĮ UAB „Baltijos kopija“
Kareivių g. 13B LT-09109 Vilnius
Užsakymas 49434

Projektą „Kurčiųjų sociokultūrinio gyvenimo ir dialogo su visuomene atspindžiai“ 10 tūkst. eurų suma remia Spaudos, radijo ir televizijos rėmimo fondas.

Rašiniai trumpinami redakcijos nuožiūra. Rankraščiai negrąžinami, nesaugojami.
Laikraštįje spausdinamų straipsnių bei laiškų autoriai išsako savo, o ne redakcijos nuomonę.